

94
FASTORUM
PUBLII OVIDII NASONIS

FASTORUM

LIBER QUINTUS.

Quæritis unde putem Majo data nomina mensi,
Non fatis est liquido cognita causa mihi.
Ut stat, & incertus qua sit sibi nescit eundem,
Cum videt ex omni parte viator iter:
Sic quia posse datur diversas reddere causas
Quo ferar ignoro, copiaque ipsa nocet.
Dicite quæ fontes Aganippidos Hippocrenes
Grata Medusæ signa tenetis equi.
Dissensere Deæ, quarum Polyhymnia cæpit
Prima: silent aliæ, dictaque mente notant.
Post Chaos ut primum data sunt tria corpora mundo
Inque novas species omne recessit opus:
Pondere terra suo subsedit, & æquora traxit,
At cælum levitas in loca summa tulit.
Sol quoque cum stellis nulla gravitate retentus,
Et vos Lunares exiluitis equi.
Sed neque terra diu cælo, neque cætera Phæbo
Sidera cedebant, pars erat omnis honos.
Sæpe aliquis folio quod tu Saturne tenebas,
Aufus de media plebe sedere Deus.
Et latus Oceano quisquam Deus advena junxit,
Tethys & extremo sæpe recepta loco est.
Donec Honor, placidoque decens Reverentia vultu
Corpora legitimis impofuere toris.
Hinc lata Majestas, quæ mundum temperat omnem
Quaque die partu est edita, magna fuit.
Nec mora confedit medio sublimis Olympo,
Aurea purpureo conspiciendæ sinu.

Con-

LIBER V.

95

Confedere simul Pudor, & Metus: omne videres:
Numen ad hanc vultus composuisse suos.
Protinus intravit meates suspectus honorum.
Fit pretium dignis, nec sibi quisque placet.
Hic status in cælo multos permanisit in annos,
Dum senior fatis excidit arce Deus.
Terra ferox partus, immania monstra, gigantes
Edidit, aufuros in Jovis ire domum.
Mille manus illis dedit, & pro cruribus angues,
Atque ait, in magnos arma movete Deos.
Extruere hi montes ad sidera summa parabant,
Et magnum bello sollicitare Jovem.
Fulmina de cæli jaculatus juppiter arce,
Vertit in auctores pondera vasta suos.
His bene Majestas armis defensa Deorum
Restat, & ex illo tempore culta manet.
Assidet inde Jovi: Jovis est fidissima custos:
Et præstat sine vi sceptrâ tenenda Jovi
Venit & in terras, coluerunt Romulus illam
Et Numa, mox alii tempore quisque suo.
Illa patres in honore pio, matresque tuetur,
Illa comes pueris, virginibusque venit.
Illa datos falces commendat, eburque Curule,
Illa coronatis alta triumphat equis.
Finierrat voces Polyhymnia: dicta probarunt
Clioque, & curvæ scita Thalia lira.
Excipit Urania: fecere silentia cunctæ,
Et vox audiri nulla nisi illa potest.
Magna fuit capitis quondam reverentia cani,
Inque suo pretio ruga fenilis erat.
Martis opus juvenes, animosaque bella gerebant,
Et pro Dijs aderant in statione suis.
Viribus illa minor, nec habendis utilis armis
Consilio patriæ sæpe ferebat opem.
Nec nisi post annos patuit tunc curia feros,
Nomen & ætatis mite Senatus habet.
Jura dabat populo senior: finitaque certis
Legibus est ætas, unde peratur honos.

Et

Plejadæ aspicias omnes, totumque fororum
 Agmen, ubi ante Idus nox erit una super:
 Tunc mihi non dubiis auctoribus incipit æstas,
 Et tepidi finem tempora veris habent.
Idiibus ora prior stellantia tollere Taurum
 Indicat: huic signo fabula nota subest.
 Præbuit ut taurus Tyriæ: sua terga puellæ
 Juppiter, & falsa cornua fronte tulit.
 Illa jubam dextra, læva retinebat amictus,
 Et timor ipse novi causa decoris erat.
 Aura sinus implet, flavos movet aura capillos;
 Sidoni sic fueras aspicienda Jovi.
 Sæpe puellares subduxit ab æquore plantas,
 Et metuit tactus assilientis aquæ.
 Sæpe Deus prudens tergum demittit in undas,
 Hæreat ut collo fortius illa suo.
 Littoribus tactis stabat sine cornibus ullis
 Juppiter, inque Deum de bove versus erat.
 Taurus init cælum, te Sidoni Juppiter implet,
 Parsque tuum terræ tertia nomen habet.
 Et Cæli signum Phariam dixere juvencam:
 Quæ bos ex homine est, ex bove facta Dea.
 Tum quoque priscorum virgo simulacra virorum
 Mittere roboreo scirpea ponte solet.
 Corpora post decies senos qui credidit annos
 Missa neci, sceleris crimine damnat avos.
 Fama vetus tunc, cum Saturnia terra vocata est,
 Talia fatidici dicta fuisse senis.
 Falcifero libata seni duo corpora gentes
 Mittite, quæ Thuscis excipiantur aquis.
 Donec in hæc venit Tirynthius arva, quotannis
 Tristia Leucadio sacra peracta Deo.
 Illum stramineos in aquam misisse Quirites,
 Herculis exemplo corpora falsa jaci.
 Pars putat, ut ferrent juvenes suffragia soli,
 Pontibus infirmos præcipitasse senes.
 Tybri doce verum, tua ripa vetustior urbe est:
 Principium ritus tu bene nosse potes.

Tybris

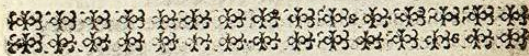
Tybris arundiferum medio caput extulit alveo.
 Raucaque dimovit talibus ora fonis.
 Hæc loca desertas vidi sine mænibus herbas:
 Pascebat paucos utraque ripa boves.
 Et quem nunc gentes Tyberim noruntquetimentq;
 Tunc etiam pecori despiciendus eram.
 Arcadis Eyandri nomen tibi sæpe refertur:
 Ille meâs remis advena torfit aquas.
 Venit & Alcides turba comitatus Achiva:
 Albula, si memini, tunc mihi nomen erat.
 Excipit hospitio juvenem Pallantius heros,
 Et tandem Caco debita pæna fuit.
 Victor abit, secumque boves Erythreida prædam
 Abstrahit: at comites longius ire negant.
 Magnaque pars horum desertis mansit in agris:
 Montibus his ponunt spemque laremque suum.
 Sæpe tamen patriæ dulci tanguntur amore:
 Atque aliquis moriens hoc breve mandat opus.
 Mittite in Tyberim Tyberinis vectus ut undis
 Littus ad Inachium pulvis inanis eam.
 Displicet hæredi mandati cura sepulchri,
 Mortuus Ausonia conditur hospes humo.
 Scirpea pro domino in Tyberim jactatur imago,
 Ut repetat Grajas per freta longa domos.
 Hactenus, ut vivo subit orantia saxo.
 Antra, leves cursum sustinistis aquæ.
Clare nepos Atlantis ades, quem montibus olim
 Edidit Arcadis Plejas una Jovi.
 Pacis & armorum superis imisque Deorum
 Arbiter, alato qui pede carpis iter.
 Læte Iyræ pulsu, nitida quoque læte palastra,
 Quo didicit culte lingua docente loqui.
 Tempa tibi posuere patres spectantia circum
 Idibus, ex illo est hæc tibi sacra dies.
 Te quicumque suas præsententur vendere merces,
 Thure dato, tribuas ut sibi lucra, rogant.
 Est aqua Mercurii portæ vicina, Capenæ,
 Si juvat expertis credere, numen habet.

Huc

Huc venit incinctus tunica mercator, & urnā
 Purus suffusa, quam ferat haurit aquam.
 Uda fit hinc laurus: lauro sparguntur ab uda
 Omnia quæ dominos sunt habitura novos.
 Spargit & ipse suos lauro rorante capillos,
 Et peragit solita fallere voce preces.
 Ablue præteriti perjuriam temporis, inquit,
 Ablue præterita perfida verba fide.
 Sive ego te feci testem, falsove citavi
 Non audituri numina vana Jovis.
 Sive Deum prudens alium, divamue sefelli,
 Abstulerint celeres improba verba Nōti.
 Et pereant veniente die perjuriam nobis,
 Nec curent superi, si qua locutus ero.
 Da modo lucra mihi, da factō gaudia lucro;
 Et face ut emptori verba dedisse juvet.
 Talia Mercurius poscentes ridet ab alto,
 Se memor Ortygiæ surripuisse boves.
AT mihi pande precor multo meliora petenti,
 In geminos ex quo tempore Phæbus eat.
 Cum totidem de mense dies superesse videbis,
 Quot sunt Herculei facta laboris, ait.
 Dic, ego respondi, causam mihi fideris hujus,
 Causam facundo reddidit ore Deus.
 Abstulerant raptas Phæben, Phæbesque forem,
 Tyndaridæ fratres, hic eques, ille pugil.
 Bella parant, repetuntque sua & frater, & Idas,
 Leucippo fieri pactus uterque gener.
 His amor, ut repetant, illis ut redderē nolint,
 Suadet, & ex causa pugnat uterque pari.
 Effugere Oeбалidæ cursu potuere sequentes,
 Sed visum est celeri vincere turpe fuga.
 Liber ab arboribus locus est, apta area pugnae:
 Constiterant illo nomina fida loco.
 Pectora transectus Lynceō Castor ab ense
 Non expectato vulnere preffit humum.
 Utor adest Pollux, & Lyncea perforat hasta,
 Qua ceruix humeros continuata tegit.

Ibat

Ibat in hunc Idas, vixque est Jovis igne repulsus,
 Tela tamen dextræ fulmine rapta negant.
 Jamque tibi Pollux cælum sublime patebat,
 Cum mea, dixisti, percipe verba pater.
 Quod mihi das uni, cælum partire duobus,
 Dimidium toto munere majus erit.
 Dixit, & alterna fratrem statione redemit,
 Utile sollicitæ fidus utrunque rati.
 Ad Janum redeat, qui quærit Agonia quid sint
 Quæ tamen in falsis hoc quoque tempus habent
 Nocte sequente diem canis Erigoneus exit:
 Est alio signi reddita causa loco.
PRoxima Vulcani lux est, quam Lustria dicunt,
 Lustrantur puræ, quas facit ille, tubæ.
 Uatuor inde notis locus est: quibus ordine lectis,
QVel mos sacrorum, vel fuga regis inest.
NEc te prætereo populi Fortuna potentis
 Publica, cui templum luce sequente datum est.
 Hanc ubi dives aquis acceperit Amphitrite,
 Grata Jovi fulvæ rostra videbis avis.
 Uferet ex oculis veniens aurora Booten,
 Continuaque die fidus Hyantis erit.

PUBLII OVIDII NASONIS

FASTORUM

* * *

LIBER SEXTUS.

Hic quoque mensis habet dubias in nomine causas,
 Quæ placeant, positis omnibus ipse leges.
 Facta canam, sed erunt qui me finxisse loquentur,
 Nullaque mortali numina visa putent.

Eg

Et mediis juvenum non indignantibus ipsis
 Ibat, & interior, si comes unus erat.
 Verba quis auderet coram sene digna rubore
 Dicere? cenfuram longa senecta dabat.
 Romulus hoc vidit, selectaque corpora Patres
 Dixit: ad hos urbis summa relata novæ est.
 Hinc sua majores tribuisse vocabula Majo
 Tangor, & ætati consuluisse suæ.
 Et Numitor dixisse potest, da Romule menssem
 Hunc senibus; nec avum fuisse nepos.
 Nec leve propositi pignus successit honoris,
 Junius à juvenum nomine dictus adest.
 Tunc sic neglectos hedera redimita capillos
 Prima sui cæpit Calliopea chori.
 Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethyn,
 Qui terram liquidis, qua patet, ambit aquis:
 Hinc fata Plejone cum cæliifero Atlante
 Iungitur, ut fama est, Plejadæque parit.
 Quarum Maja suas forma superasse sorores
 Traditur, & summo concubuisse Jovi.
 Hæc enixa jugo cupressiferæ Cyllenes
 Aetherium volucris qui pede carpit iter.
 Arcades hunc, Ladonque rapax, & Mænalus ingens
 Rite colunt, Luna credita terra prior.
 Exul ab Arcadia Latios Evander in agros
 Venerat, impositos attuleratque Deos.
 Hic ubi nunc Roma est, orbis caput, arbor & herbæ,
 Et paucæ pecudes, & casa rara fuit.
 Quo postquam ventum est; Constitute, præscia mater,
 Nam locus imperii rus erit istud, ait.
 Et matri & vati paret Nonacrius heros,
 Inque peregrina constitit hospes humo.
 Sacraque multa quidem, sed Fauni prima bicornis
 Has docuit gentes, alipedisque Dei.
 Semicaper coleris succinctis Faune Lupercis,
 Cum lustrant celeres vellera secta vias.
 At tu materno donasti nomine menssem
 Inventor curvæ, furibus apte, fidis.

Nec

Nec pietas hæc prima tua est, septena putaris
 Plejadum numero fila dedisse lyræ.
 Hæc quoque desierat, laudata est voce fororum;
 Quid faciam? turbæ pars habet omnis idem.
 Gratia Pieridum nobis æqualiter adfit:
 Nullaque laudetur pluvie minusve mihi.
A B Jove furgat opus, prima mihi nocte videnda
 Stella est in cunas officiosa Jovis.
 Nascitur Oleniæ signum pluviale Capellæ,
 Illa dati cælum premia lactis habet.
 Najs Amalthea Crætæa nobili Ida
 Dicitur in sylvis occuluisse Jovem.
 Huic fuit hædorum mater formosa duorum;
 Inter Dictæos conspicienda greges.
 Cornibus aeriis, atque in sua terga recurvis,
 Ubere quod nutrix posset habere Jovis.
 Lac dabat illa Deo, sed fregit in arbore cornu;
 Truncaque dimidia parte decoris erat.
 Sustulit hoc nymphe, cinxitque recentibus herbis;
 Et plenum pomis ad Jovis ora tulit.
 Ille ubi res cæli tenuit, folioque paterno
 Sedit, & invicto nil Jove majus erat:
 Sidera nutricem, nutricis fertile cornu
 Fecit, quod dominae nunc quoque nomen habet
 Præstitibus Majæ Laribus videre Calendæ
 Aram constitui, parvaque signa Deum.
 Ara erat illa quidem Curibus, sed longa vetustas
 Destruit, & faxo longa senecta nocet.
 Causa tamen positi fuerat cognominis illis,
 Quod præstant oculis omnia tuta suis.
 Stant quoque pro nobis, & præsent manibus urbis;
 Et sunt præsentés, auxiliumque ferunt.
 Et canis ante pedes faxo fabricatus; eodem
 Stabat: quæ standi cum Lare causa fuit?
 Servat uterque domū, domino quoq; fidus uterque est
 Compita grata Deo, compita grata cani.
 Exagitant & Lar, & turba Diania fures,
 Pervigilantque lares, pervigilantque canes.

E

Bira

Bina gemellorum quærebam signa Deorum
 Ufibus annoſæ facta caduca moræ:
 Mille lares, Geniumque ducis, qui tradidit illos,
 Urbs habet, & vici numina trina colunt.
 Quo feror? Auguſtus menſis mihi carminis Iujus
 Jus habet, interea diva canenda bona eſt.
 Eſt moles nativa loco, res nomina fecit,
 Appellant ſaxum, pars bona montis ea eſt.
 Huic Remus inſtiterat fruſtra, quo tempore fratri
 Regna Palatinæ prima dedidiſtis aves.
 Tempa patres illic oculos exoſa viriles,
 Leniter acclivo conſtituere jugo.
 Dedicat hoc veteris clauſorum nominis hæres
 Virgineo nullum corpore paſſa virum.
 Levia reſtituit, ne non imitata maritum
 Eſſet, & ex omni parte ſecuta virum.
Poſtera cum roſeam pulſis Hyperionis aſtris
 In matutinis lampada tollet equis.
 Frigidus Agreſtes ſummas mulcebit ariſtas,
 Candidaque à Capreis vela dabuntur aquis:
 At ſimul inducunt nocturna crepuſcula uoſtem,
 Pars Hyadum toto de grege nulla latet.
 Ora micant tauri ſeptem radiantia ſtammiſ,
 Navita quas Hyadas Graius ab imbre vocat.
 Pars Bacchum nutriſſe putat, pars credidit eſſe
 Tethyos has neptes, Oceanique ſeniſ.
 Nondum ſtabat Atlas humeros oneratus Olympo;
 Cum fatiſ eſt forma conſpiciendus Hyas.
 Hunc ſtirps Oceani maturiſ nixibus Æthra
 Edidit, & Nymphas: ſed prior ortus Hyas.
 Dum nova lanugo eſt, pavidos formidine cervos
 Terret, & eſt illi præda benigna lepus.
 At poſtquam virtus annis adolevit; in aproſ
 Audet, & hiſſuta cominus ire leas.
 Dumque petit latebras fætæ caruloſque læana;
 Ipſe fuit Libycæ præda cruenta lææ.
 Mater Hyan, & Hyan mæſtæ ſevere ſorores,
 Cervicemque polo ſuppoſiturus Atlas.

Victus uterque parens tamen eſt pietate ſorum;
 Illa dedit cælum: nomina fecit Hyas.
 Mater ades ſorum, ludis celebranda jocofiſ:
 Diſtuleram partes menſe priore tuas.
 Incipit Aprili: tranſiſ in tempora Maii,
 Alter te fugiens, cum venit alter, habet.
 Cum tua ſint, cedantque tibi conſinia menſum;
 Convenit in laudes ille vel ille tuas.
 Circus in hunc exit, clamataque palna theatriſ:
 Hoc quoque cum circi munere carmen eat.
 Ipſa doce quæ ſciſ: hominum ſententia fallax,
 Optima tu proprii nominis author eriſ.
 Sic ego: ſic noſtriſ reſpondet diva rogatiſ:
 Dum loquitur, vernas aſſat ab ore roſas.
 Chloriſ eram, quæ Flora vocor: corrupta Latino
 Nominis eſt noſtriſ littera Græca ſono.
 Chloriſ eram Nymphæ campi fæliciſ, ubi audiſ
 Rem fortunatiſ ante fuiſſe viriſ.
 Quæ fuerit mihi forma, grave eſt narrare modeſta:
 Sed generum matri repperit illa Deum.
 Ver erat, errabam. Zephyruſ conſpexit: abibam;
 Inſequitur, fugio: fortior ille fuiſt.
 Et dederat fratri Boreas juſ omne rapinæ,
 Auſuſ Erichthea præmia ferre domo.
 Vim tamen emendat dando mihi nomina nuptæ;
 Inque meo non eſt ulla querela toro.
 Vere fruor ſemper: ſemper nitidiſſimus annuſ,
 Arbor habet frondeſ, pabula ſemper humuſ.
 Eſt mihi fæcunduſ dotaliſ hortuſ in agriſ,
 Aura fovet, liquidæ fonte rigatur aquæ.
 Hunc meuſ implevit geheroſo flore marituſ,
 Atque ait, Arbitriuſ tu Dea ſloriſ habe.
 Sæpe ego digeſtoſ volui numeroſa coloreſ,
 Nec potui: numeroſa copia major erat.
 Roſcida cum primum foliſ excuſſa pruina eſt;
 Et variæ radiſ intepuere comæ.
 Tunc veniunt piſtiſ incinctæ veſtibuſ Horæ,
 Inque leveſ calathuſ munera noſtra legunt.

Protinus accedunt Charites, nectuntque coronas;
 Sertaque cælestes implicitura comas.
 Prima per immensas sparsi nova semina terras:
 Unius tellus ante coloris erat.
 Prima Therapnæo feci de sanguine florem,
 Et manet in folio scripta querela suo.
 Tu quoque nomen habes cultos Narcisse per hortos:
 Infelix, quod non alter & alter eras,
 Quid Crocon, aut Attyn referam, Cinyraq; ceatum,
 De quorum per me sanguine surgit honor?
 Mars quoque, si nescis, per nostras editus artes:
 Juppiter hoc ut adhuc nesciat, usque precor.
 Sancta Jovem Juno, nata sine matre Minerva,
 Officio doluit non eguisse suo.
 Ibat ut Oceano quereretur facta mariti,
 Restitit ad nostras fessa labore fores.
 Quam simul aspexi, quid te Saturnia, dixi,
 Attulit? exponit, quem petat illa locum.
 Addidit & causam verbis solabar amicis,
 Non inquit, verbis cura levanda mea est.
 Si pater est factus neglecto conjugis usu
 Iuppiter, & solus nomen utrunque tenet:
 Cur ego desperem fieri sine conjuge mater?
 Et parere intacto, dummodo casta, viro?
 Omnia tentabo latis medicamina terris,
 Et freta, Tartareos excutiamque sinus.
 Vox erat in cursu, vultum dubitantis habebam,
 Nescio quid Nymphe posse videris, ait.
 Ter volui promittere opem, ter lingua retenta est,
 Ira Jovis magni causa timoris erat.
 Fer precor auxilium, dixit, celabitur auctor,
 Et Stygiæ numen testificabor aquæ.
 Quod petis, Oleniis, inquam tibi missus ab arvis
 Flos dabit: est hortis unicus ille meis.
 Qui dabat hoc, dixit, Sterilem quoq; tange juvencam,
 Mater erit, tetigi, nec mora mater erat.
 Protinus hærentem decerpit pollice florem,
 Tangitur, & tacto concipit illa sinu.

Jamque gravis Thracen, & læva Propontidos intrat;
 Fitque potens voti, Marique creatus erat.
 Qui memor accepti per me natalis, habeto
 Tu quoque Romulea dixit, in urbe locum:
 Forsitan in teneris tantum mea regna coronis
 Esse putes tangit numen & arva meum.
 Si bene floruerint segetes, erit arca dives,
 Si bene floruerit vinea, Bacchus erit.
 Si bene floruerint oleæ, nitidissimus annus:
 Poma quoque eventum temporis hujus habent,
 Flore semel læso pereunt viciæque fabæque,
 Et pereunt lentes advena Nile tuæ.
 Vina quoque in magnis operose condita cellis
 Florent, & nebulae dolia summa tegunt.
 Mella meum munus, volucres ego mella daturas
 Ad violam & cytosos & thyma grata voco.
 Mos quoque idem facimus, tunc cum juvenilibus annis
 Luxuriant animi, corporaque ipsa vigent.
 Talia dicentem tacitus mirabar at illa
 Jus tibi dicendi, si qua requiris, ait.
 Dic Dea, respondi, ludorum quæ sit origo
 Vix bene desieram, rettulit illa mihi.
 Cætera luxuriæ nondum instrumenta vigeant,
 Aut pecus, aut latam dives habebat humum:
 Hinc etiam locuples, hinc ipsa pecunia dicta est,
 Sed jam de vetito quisque parabat opes.
 Venerat in morem populi depascere saltus
 Idque diu licuit, pænaque nulla fuit.
 Vindice servabat nullo sua publica vulgus,
 Jamque in privato pascere, inertis erat.
 Plebis ad ædiles perducta licentia talis,
 Publicios, animus desuit ante viris.
 Rem populus recipit, multam subiere nocentes
 Vindicibus laudi publica cura fuit.
 Multa data est parte mihi, magnoque favore
 Victores ludos instituire novos.
 Parte locat clivi, qui tunc erat ardua rupes:
 Utile nunc iter est, Publiciumque vocant.

Annua credideram spectacula facta: negavit
 Addidit & dictis altera verba suis.
 Nos quoque tangit honos, festis gaudemus, & aris,
 Turbaque caelestis ambitiosa sumus.
 Saepe Deos aliquis peccando fecit iniquos,
 Et pro delictis hostia blanda fuit.
 Saepe Jovem vidi, cum jam sua mittere vellet
 Fulmina, thure dato sustinuisse manum.
 At si negligimur, magnis injuria paenis
 Solvitur, & justum praeterit ira modum.
 Respice Thestiaden, flammis absentibus arsit:
 Causa est, quod Phæbes ara sine igne fuit.
 Respice Tantaliden, eadem Dea tela tenebat,
 Virgo est, & spretos bis tamen ulta focos.
 Hippolyte infelix velles coluisse Dionen,
 Cum confertatis diriperis equis.
 Longa referre mora est collecta obliviam damnis,
 Me quoque Romani praeteriere patres.
 Quid facerem, per quod fierem manifesta doloris?
 Exigerem nostræ qualia damna notæ?
 Excidit officium tristi mihi, nulla tuebar
 Rura, nec in pretio fertilis hortus erat.
 Lilia deciderant, violas arere videres,
 Filaque punicea languida facta croci.
 Saepe mihi Zephyrus, Dotes corrumpere noli
 Ipsa tuas, dixit, dos mihi vilis erat.
 Florebant oleæ, venti nocuere protervi:
 Florebant segetes, grandine læsa seges.
 In spe vitis erat: cælum nigrescit ab Austris,
 Et subita frondes decutiuntur aqua.
 Nec volui fieri, nec sum crudelis in ira,
 Cura repellendi sed mihi nulla fuit.
 Convenere patres, & si bene floreat annus,
 Numinibus nostris annua festa vovent.
 Annuimus votis: Consul cum Consule ludos
 Posthumio Lenas perfolvere mihi.
 Querere conabar quare lascivia maior
 His foret in ludis, liberiorque jocus.

Sed

Sed mihi succurrit numen non esse severum,
 Aptaque deliciis munera ferre Deam.
 Tempora subtilibus pinguntur tecta coronis,
 Et latet injecta splendida mensa rosa.
 Ebrius incinctis philyra conviva capillis
 Saltat, & imprudens vertitur arte meri.
 Ebrius ad durum formosæ limen amicæ
 Cantat, habent unctæ molia fersa comæ.
 Nulla coronata peraguntur feria fronte:
 Nec liquida juncto flore bibuntur aquæ;
 Donec eras mistus nullis Acheloe racemis,
 Gratia sumendæ non erat ulla rosæ.
 Bacchus amat flores, Baccho placuisse coronam,
 Ex Ariadnæo fidere nosse potes.
 Scena levis decet hanc: non est, mihi credite, non est,
 Illa cothurnatas inter habenda Deas.
 Turba quidem cur hos celebret meretricia ludos,
 Non ex difficili cognita causa fuit.
 Non est de tetricis, non est de magna professis,
 Vult sua plebeio sacra patere choro.
 Et monet ætatis specie, dum floreat, uti,
 Contemnunt spinam, cum cecidere rosæ.
 Cur tamen, ut dantur vestes Cerealibus albæ,
 Sic est hæc cultu versicolore decens?
 An quia maturis albescit messis aristas?
 Et color & species floribus omnis inest?
 Annuit, & motis flores cecidere capillis:
 Decidere in mensas ut rosa missa solet.
 Lumina restabant, quorum nec causa latebat,
 Cum sic errores abstulit illa meos.
 Vel quia purpureis collucent floribus agri,
 Lumina sunt nostros visa decere dies.
 Vel quia nec flos est hebeti, nec flamma colore,
 Atque oculos in se splendor uterque trahit.
 Vel quia deliciis nocturna licentia nostris
 Convenit: à vero tertia causa venit.
 Est breve præterea, de quo mihi quærere restat,
 Si liceat, dixi, dixit & illa, licet.

E 4

Cur

Cur tibi pro Libycis clauduntur rete leænis
 Imbelles capreae, sollicitusque lepus?
 Non sibi respondit filius cessisse, sed hortos,
 Aryaque pugnaci non aecunda ferae.
 Omnia finierat: tenues secessit in auras,
 Mansit odor: posses scire fuisse Deam.
 Floreat ut toto carmen Nafonis in ævo,
 Sparge, precor donis pectora nostra tuis.
Nocte minus quarta promet sua sidera Chiron
 Semivir, & flavit corpore mistus equi.
 Pelion Aemoniæ mons est obversus in Austros:
 Summa virent pinu, cætera quercus habet.
 Philyrides tenuit: saxo stant antra vetusto,
 Quæ justum memorant incoluisse senem.
 Ille manus olim misuras Hæctora letho,
 Creditur in lyricis detinuisse modis.
 Venerat Alcides exhausta parte laborum,
 Jusaque restabant ultima pene viro.
 Stare simul casu Trojæ duo fata videres:
 Hinc puer Acacides, hinc Jove natus erat.
 Excipit hospitio juvenem Philyrius heros,
 Et causam adventus hic rogat, ille docet.
 Respicit interea clavam, spoliūque leonis,
 Virque, ait, his armis, armaque digna viro.
 Nec se, quin horrens auderent tangere fetis
 Vellus, Acgillæ continuere manus.
 Dumque senex tractat squallentia tela venenis,
 Excidit, & lævo fixa sagitta pede est.
 Ingemuit Chiron, traxitque è corpore ferrum,
 Et gemit Alcides, Aemoniusque puer.
 Ipse tamen lectas Pagasæis collibus herbas
 Temperat, & vana vulnera mulcet ope.
 Virus edax superabat opem, penitusque recepto
 Ossibus & toto corpore pestis erat.
 Sanguine Centauri Lerneæ sanguis Echidnæ
 Mistus ad auxilium tempora nulla dabat.
 Stabat ut ante patrem lacrymis perfusus Achilles,
 Sic flondus Peleus, si moreretur, erat.

Sæpe

Sæpe manus ægras manibus mulcebat amicis:
 Morum quos fecit, præmia doctor habet.
 Oscula sæpe dedit, dixit quoque sæpe jacenti,
 Vive, precor, nec me chare relinque pater.
 Nona dies adierat, cum tu justissime Chiron
 Bis septem stellis corpora cinctus eras.
Hunc lyra curua sequi cuperet, sed idonea nondum
 Est via: nox aptum tertia tempus erit.
Scorpius in cælo, cum cras luceferas Nonas
 Dicimus, à media parte videndus erit.
Hinc ubi protulerit formosa ter Hesperus ora,
 Ter dederint Phæbo sidera vieta locum.
 Ritus erit veteris nocturna Lemuria sacri,
 Inferias tacitis Manibus illa dabunt.
 Annus erat brevior, nec adhuc pia februa norant,
 Nec tu dux mensum Jane biformis eras.
 Jam tamen extincto cineri sua dona ferebant,
 Compositique nepos busta piabat avi.
 Mensis erat Majus maiorum nomine dictus,
 Qui partem præci nunc quoque moris habet.
 Nox ubi jam media est, somniumque silentia præbent,
 Et canis & variæ conticuistis aves:
 Ille memor ritus veteris, timidusque Deorum
 Surgit: habent gemini vincula nulla pedes.
 Signaque dat digitis medio cum pollice junctis,
 Occurrat tacito ne levis umbra sibi.
 Cumque manus puras fontana perluit unda,
 Vertitur, & nigras accipit ore fabas.
 Aversusque jacit: sed dum jacit, hæc ego mitto:
 His inquit, redimo meque meosque fabis.
 Hæc novies dicit, nec respicit: umbra putatur
 Colligere, & nullo terga vidente sequi.
 Rursus aquam tangit, Temesæaque concrepat æra,
 Et rogat ut tectis exeat umbra futis.
 Cum dixit novies, Manes exite paterni,
 Respicit, & pure sacra peracta putat.
 Dicta sit unde dies, quæ nominis extet origo,
 Me fugit, ex aliquo est invenienda Deo.

E 5

Ple

Plejade nate mohe virga venerande potenti,
 Sæpe tibi est Stygii regia visa Jovis.
 Venit adoratus Caducifer: accipe causam.
 Nominis, ex ipso est cognita causa Deo.
 Romulus ut tumulo fraternas condidit umbras,
 Et male veloci iusta soluta Remo.
 Faustulus infelix, & passis Acca capillis,
 Spargebant lacrymis ossa perusta suis.
 Inde domum redeunt sub prima crepuscula mæsti,
 Utque erat in duro procubuerunt toro.
 Umbra cruenta Remi visa est assistere lecto,
 Atque hæc exiguo murmure verba loqui.
 En ego dimidium voti parique altera vestri,
 Cernite sim qualis, qui modo talis eram.
 Qui modo, si volucres habuissem regna jubentes,
 In populo potui maximus esse meo.
 Nunc elapsa rogi flammis, & inanis imago,
 Hec est ex illo forma relicta Remo.
 Heu! ubi Mars pater est? si vos modo vera locuti,
 Utraque expositis ille ferina dedit.
 Quem lupa servavit, manus hunc temeraria civis
 Perdidit: o quanto mitior illa fuit.
 Sæpe Celer crudelem animam per vulnera reddas,
 Utque ego, sub terras sanguinolentus eas.
 Noluit hoc frater, pietas æqualis in illo est:
 Quod potuit, lacrymas, Manibus ille dedit.
 Hunc vos per lacrymas, per vestra alimenta rogate,
 Ut celebrem nostro signet honore diem.
 Mandantem amplecti cupiunt, & brachia tendunt:
 Lubrica prensantes effugit umbra manus.
 Visaque confugiens somnos abduxit imago:
 Ad regem voces fratris uterque ferunt.
 Romulus obsequitur, lucemque Remuria dixit
 Illam, qua positus iusta feruntur avis.
 Aspera mutata est in lenem tempore longo
 Littera, quæ toto nomine prima fuit.
 Mox etiam Lemures animas dixere silentium,
 Hiç sensus verbi, vis ea vocis erat.

Fana tamen veteres illis clausere diebus,
 Ut nunc ferali tempore operata vides.
 Nec viduæ tædis eadem, nec virginis apta
 Tempora: quæ nupsit, non diuturna fuit.
 Hac quoque de causa, si te proverbia tangunt,
 Mense malum Majo nubere, vulgus ait.
 Sed tamen hæc tria sunt sub eodem tempore festa,
 Inter se nulla continuata die.
 Quorum si mediis Baeton Oriona quæres,
 Falsus eris: signi causa canenda mihi est.
 Juppiter, & lato qui regnat in æquore frater,
 Carpebant focias, Mercuriisque vias.
 Tempus erat, quo versa iugo referuntur aratra,
 Et pronus saturæ lac bibit agnus ovis.
 Forte senex Oriens angusti cultor agelli,
 Hos videt, exiguam stabat ut ante casam.
 Atque ita, longa via est, nec tempora longa superflunt,
 Dixit, & hospitibus janua nostra patet.
 Addidit & vultum verbis, iterunque rogavit,
 Parent promissis, dissimulantque Deos.
 Testa fenis subeunt nigro deformia fumo,
 Ignis in hesterno stipite parvus erat.
 Ipse genu nixus flammam excuciat aura,
 Et promit quassas, comminuitque faces.
 Stant calices, minor inde fabas, olus alter habebat
 Et spumata testa pressus uterque sua.
 Dumque mora est, tremula dat vina rubentia dextra:
 Accipit æquoreus pocula prima Deus.
 Quæ simul exhaustis, da nunc bibat ordine, dixit,
 Juppiter: audito palluit ille Jove.
 Utque animus rediit, cultorem pauperis agri
 Immolat, & magno torret in igne bovem.
 Quæque puer quondam primus diffuderat annis,
 Promit fumoso condita vina cado.
 Nec mora, flumineam lino celaverat ulvam,
 Sic quoque non altis incubuere toris.
 Nunc dape, nunc posito mensæ nituere Lyæo:
 Terra rubens crater, pocula fagus erant.

Verba fuere Jovis: Si quid fert impetus opus
 Omne ferēs placidi verba fuere tenis.
 Cura fuit conjux prima mihi chara juvena
 Cognita: nunc ubi fit, quæritis? urna tegit.
 Huic ego juratus, vobis in verba vocatis,
 Conjugio, dixi, sola fruerē meo.
 Et dixi, & servo: sed enim diversa voluntas
 Est mihi: nec conjux, sed pater esse volo.
 Annuerant omnes, omnes ad terga juvenis
 Confiterant: pudor est ulteriora loqui.
 Tum superinecta texere madentia terra,
 Jamque decem menses, & puer ortus erat.
 Hunc Hyreus, quia sic gemitus, vocat Uniona,
 Perdidit antiquum littera prima sonum.
 Creverat immensum: comitem sibi Delia sumpfit,
 Ille Deæ custos, ille fatelles erat.
 Verba movent iras non circumspēcta Deorum,
 Quam nequeam, dixit, vincere, nulla fera est.
 Scorpion immisit Tellus, fuit impetus illi
 Curva gemelliparæ spicula ferre Deæ.
 Obstitit Orion: Latona nitentibus astris
 Addidit, & meriti præmia, dixit, habe.
Quid? quod & Orion, & cætera sidera mundo
 Cedere festinant, noxque coarctat iter?
 Quid solito citius liquido jubar æquore tollit
 Candida Luciferō preveniente dies?
 Fallor? an arma sonant? non fallimur, arma sonabant
 Mars venit, & veniens bellica signa dedit.
 Ultor ad ipse suos cælo descendit honores,
 Tamplaque in Augusto conspicienda foro.
 Et Deus est ingens, & opus: debebat in urbe
 Non aliter nati Mars habitare sui.
 Digna giganteis hæc sunt delubra trophæis,
 Hinc fera Gradivum bella movere decet.
 Seu quis ab Eoo nos impius orbe lacesset,
 Seu quis ab occiduo sole demandus erit.
 Perspicit armipotens operis fastigia summi,
 Et probat invictos illa tenere Deos.

Per-

Perspicit in foribus diversæ tela figuræ,
 Armaque terrarum milite victa suo.
 Hinc videt Aeneas oneratum pondere charo,
 Et tot Juleæ nobilitatis avos.
 Hinc videt Iliadem humeris ducis arma ferentem
 Claraque dispositis acta subesse viris.
 Spectat & Augusto prætextum nomine templum,
 Et visum lecto Cæsare majus opus.
 Voverat hoc juvenis tunc cum pia sustulit arma:
 A tantis princeps incipiendus erat.
 Ille manus tendens instanti milite justo,
 In conjuratos talia dicta dedit.
 Si mihi bellandi pater est, vesteque sacerdos
 Auctor, & ulcisci nomen utrunque paro:
 Mars ades, & fatia scelerato sanguine ferrum,
 Stetque favor causa pro meliore tuus.
 Templa ferēs, & me victore vocaberis ultor,
 Voverat, & fuso lætus ab oste redit.
 Nec satis est meruisse semel cognomina Martis:
 Persequitur Parthi signa retenta manu.
 Gens fuit & campis, & equis, & tuta sagittis,
 Et circumfusis invia fluminibus.
 Addiderant animos Crassorum funera genti,
 Cum periit miles, signaque, duxque simul.
 Signa decus belli Parthus Romana tenebat,
 Romanæque aquilæ signifer hostis erat.
 Isque pudor mansisset adhuc, nisi fortibus armis
 Cæsaris Aufoniæ protegerentur opes.
 Ille notas veteres, & longi dedecus ævi
 Sustulit: agnorunt signa recepta suos.
 Quid tibi nunc solita mitti post terga sagittæ,
 Quid loca, quid rapidi profuit ulus equi?
 Parthe refers aquilas, victos quoque porrigit arcus,
 Pignora jam nostri nulla pudoris habes.
 Rite Deo templumque datum: nomenque Bisulcor,
 Emeritus voti debita solvit honor.
 Solemnes ludos circi celebrate Quirites,
 Non visa est fortem scæna decete Deum.

Ple-